

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 18. maja 2023. godine
Br. ref.:RK 2181/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI163/22

podnosilac

T.G.P. „Art Konstruktion“

**Ocena ustavnosti presude E. Rev. 2/2022 Vrhovnog suda
od 5. maja 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica,
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika,
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija,
Safet Hoxha, sudija,
Radomir Laban, sudija,
Remzije Istrefi-Peci, sudija,
Nexhmi Rexhepi, sudija i,
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo T.G.P. „Art Konstruktion“ čiji je vlasnik Agim Dedaj (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), kojeg zastupa Bardh Maksuti, advokat iz Đakovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [E. Rev. 2/2022] od 5. marta 2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu presudu primio 22. juna 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude [E. Rev. 2/2022] Vrhovnog suda od 5. marta 2022. godine, preko koje su, prema navodima podnosioca zahteva, povređena prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6.1 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev se zasniva na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćenje strane], stavu 4. člana 21. [Opšta načela] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. [Procesuiranje zahteva] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred ustavnim sudom

6. Dana 18. oktobar 2022. godine, podnosilac zahteva je putem elektronske pošte predao zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 26. oktobra 2022. godine, predsednica Suda je putem odluke [Br. GJR. KI163/22] imenovala sudiju Nexhmija Rexhepija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Bajrama Ljatifiya (predsedavajući), Safeta Hoxhe i Radomira Labana (članovi).
8. Dana 31. oktobra 2022. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registrovanju zahteva. Istog dana jedna kopija zahteva je poslata Vrhovnom sudu i Privrednom sudu i od ovog poslednjeg je traženo da preda dokaz (povratnicu) koja pokazuje datum kada je podnosilac zahteva primio osporenu odluku.
9. Dana 3. novembra 2022. godine, Osnovni sud je predao dokaz koji pokazuje da je podnosilac zahteva primio osporenu odluku 22. juna 2022. godine.
10. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo čime je započeo njegov mandat u Sudu.
11. Dana 12. aprila 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva vršio građevinske radove na mostu na reci Erenik u Moglici, Đakovica i da je izvršio pripreme trase puta „Lugbunar“ u Đakovici. Na osnovu izvršenih radova, podnosilac zahteva je poslao račune radi uplate

na adresu opštine Đakovica. Opština Đakovica je ocenila da su radovi podnosioca zahteva jednostrani i protivzakoniti, jer nisu izvršeni u skladu sa procedurom koja je trebalo da se vodi pri Kancelariji za javne nabavke, iz koje bi proistekao ugovor sa međusobnim obavezama ugovornih strana.

13. Zbog nesporazuma između podnosioca zahteva i opštine Đakovica, podnosilac zahteva je ovu poslednju tužio, tražeći nadoknadu za izvršene građevinske radove i sticanje bez osnova.
14. Dana 23. novembra 2020. godine, Osnovni sud u Prištini – Odeljenje za privredne sporove (u daljem tekstu: Osnovni sud) preko presude [V.EK.br.247/19] je odlučio: **ODBIJA SE** kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva, koji je podnesen protiv tužene opštine Đakovica, kojim je tražio da mu tužena na ime sticanja bez osnova plati iznos sredstava u visini od 296,005.44 evra, uz kamatnu stopu od 8% godišnje, koja počinje da teče od 05.10.2015. godine, do konačne isplate, i sve to u roku od 7 dana od dana prijema ove presude, a do konačne isplate.
15. Osnovni sud je obrazložio: **(i)** član 194. ZOO-a propisuje da svako lice koje se obogaćuje na štetu drugog bez pravnog osnova, dužan je da vrati imovinu; **(ii)** međutim, u konkretnom slučaju, podnosilac zahteva i tužena strana nisu postigle sporazum ili sklopile ugovor o izvršenju građevinskih rodova koji su predmet spora; **(iii)** pozivajući se na građevinsko veštačenje, takođe nedostaju i drugi dokumenti kao što su prihvaćeni projekat, prihvaćene i overene situacije od strane investitora, primopredajni proces građevinskih rodova i računicu izvršenih radova koju su potpisale obe strane; **(iv)** radovi koje podnosilac zahteva navodi nisu izvršeni u skladu sa procedurama koje predviđa Kancelarija za javne nabavke; **(v)** dakle, nije bilo otvaranja tendera niti postupka sa pogađanjem sa istim ekonomskim operaterom, kako to propisuje Zakon o javnim nabavkama; **(vi)** dakle, na osnovu činjeničnog stanja i odredbi člana 2.1 i 2.2 Zakona o javnim nabavkama, tužbeni zahtev podnosioca zahteva u vezi sa navodnim dugovanjem je neosnovan.
16. Podnosilac zahteva je podneo žalbu Apelacionom sudu, navodeći povrede odredbi parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešno sprovođenje materijalnog prava, uz predlog da se žalba prihvati kao osnovana i da se poništi presuda na koju se žali ili da se stvar vrati na ponovno suđenje i odlučivanje prvostepenom sudu.
17. Dana 16. septembra 2021. godine, Apelacioni sud je preko presude [Ae.br.54/21] odlučio: **(i) ODBIJA SE** kao neosnovana žalba podnosioca zahteva i **(ii) POTVRĐUJE SE** presuda Osnovnog suda [V.EK.br.247/19] od 23.11.2020. godine.
18. Apelacioni sud je prihvatio konstatacije Osnovnog suda, ponavljajući: **(i)** parničari su na osnovu člana 630. ZOO-a trebali da sklope pisani ugovor; **(ii)** a na osnovu člana 70. ZOO-a ukoliko ugovor nije sklopljen u pisanom obliku, on ne proizvodi pravni efekat; **(iii)** u konkretnom slučaju nije sklopljen ni ugovor o delu u smislu člana 600. ZOO-a; **(iv)** podnosilac zahteva nije trebalo da preduzme radnje bez naloga od strane tužene strane, opštine Đakovica; **(v)** s toga, tužbeni zahtev podnosioca zahteva ne uživa sudsku zaštitu.
19. Podnosilac zahteva je podneo reviziju u Vrhovnom sudu, navodeći bitne povrede odredbi parničnog postupka, pogrešno sprovođenje materijalnog prava, uz predlog da Vrhovni sud prihvati reviziju kao osnovanu i da sve presude sudova nižih instanci poništi i stvar vrati na ponovno suđenje prvostepenom sudu ili da ih preinači tako da tužbeni zahtev podnosioca zahteva prihvati kao osnovan.

20. Dana 5. maja 2022. godine, Vrhovni sud je presudom [E. Rev. 2/2022] odbacio kao neosnovanu reviziju podnosioca zahteva, koja je podnesena protiv presude Apelacionog suda [Ae.br.54/21] od 16.9.2021. godine.
21. Vrhovni sud je slažući se sa konstatacijama sudova nižih instanci obrazložio: **(i)** prihvata se kao osnovan pravni stav sudova nižih instanci jer njihove presude nisu obuhvaćene bitnim povredama odredbi parničnog postupka niti pogrešnim sprovođenjem materijalnog prava, o čemu se revizioni sud stara po službenoj dužnosti iz člana 215. ZPP-a; **(ii)** navodi revizije nisu održivi kao osnovani jer oba suda nižih instanci su s pravom našli da s jedne strane, za radove koje navodi podnosilac zahteva nisu izvršene procedure koje predviđa Kancelarija za javne nabavke, dakle nije bilo raspisivanja tendera niti procedure pogađanja sa istim ekonomskim operaterom kako propisuje Zakon o javnim nabavkama; **(iii)** a s druge strane, ugovor o izgradnji, u smislu člana 630. ZOO-a je trebalo da se sklopi pismeno, a u smislu člana 70. ZOO-a, ukoliko ovaj ugovor nije sklopljen u pisanom obliku, on ne proizvodi pravni efekat; **(iv)** u konkretnom slučaju nije sklopljen ni ugovor o delu, u smislu člana 600. ZOO-a, s toga podnosilac zahteva nije trebalo da preduzme postupke bez pisanog naloga od strane tužene, zbog čega njegov zahtev ne uživa pravnu sudsku zaštitu; **(v)** porudžbina i saglasnost tužene za izvršenje radova koje navodi podnosilac zahteva su irelevantni, pošto među parničarima niti je bio sklopljen građevinski ugovor u pisanom obliku, niti su poštovane procedure nabavke, kako je propisano zakonskim odredbama relevantnih zakona; **(vi)** zahtev podnosioca zahteva za plaćanje ovih izvršenih radova s njegove strane ne uživa sudsku zaštitu, s toga su sudovi nižih instanci s pravom postupili kada su odbacili takav tužbeni zahtev podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca zahteva

22. Podnosilac zahteva navodi povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.
23. Podnosilac zahteva navodi: „*Osporene presude (za koje se traži ocena zakonitosti), nisu uspele da obrazlože njihovo donošenje odluka i da okarakterišu i obrazlože ključne navode podnosioca zahteva, suprotno ustavnim garancijama otelotvorenim u članu 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a. Redovni sudovi su obavezni da obrazlože ključne navode relevantnih stranaka i da sa dovoljnom jasnoćom pokažu razloge na kojima su zasnovali njihovo donošenje odluka, a postupiće u suprotnosti sa ustavnim garancijama na obrazloženu sudsku odluku ukoliko ne pruže nikakav odgovor u vezi sa ključnim navodima stranaka, kao što se postupilo u slučaju podnosioca zahteva*“.
24. Podnosilac zahteva takođe navodi: „*Podnosilac zahteva smatra da odbijanje tužbenog zahteva i propust svakog sudskog nivoa da oceni da je u konkretnom slučaju reč o sticanju bez osnova i pravu na nadoknadu protivvrednosti za izvršene radove, i na taj način su podnosiocu zahteva onemogućili realizovanje prava koje je zagarantovano članom 54. Ustava, izbegavajući obavezu sudova da ocene zakonitost*“.
25. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da se zahtev proglašati prihvatljivim; (ii) povređeni su članovi 31. i 54. Ustava, u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a; (iii) da se proglašati nevažećom presuda Vrhovnog suda [E. Rev. 2/2022] od 5. maja 2022. godine; (vi) da vrati presudu Vrhovnog suda [E. Rev. 2/2022] od 5. maja 2022. godine na ponovno suđenje u skladu sa konstatacijama Ustavnog suda.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

„1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.“

Član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava]

„Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.“

Član 54. [Sudska zaštita prava]

„Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.“

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6. (Pravo na pravično suđenje)

„1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.“

Zakon o obligacionim odnosima bivše SFRJ od 30. marta 1978. godine

Član 70. [Sankcija nedostataka potrebne forme]

„Ugovor koji nije zaključen u propisanoj formi nema pravno dejstvo ukoliko iz cilja propisa kojim je određena forma ne proizlazi što drugo.“

Ugovor koji nije zaključen u ugovorenoj formi nema pravno dejstvo ukoliko su stranke punovažnost ugovora uslovile posebnom formom.“

Član 600.
[Pojam]

„Ugovorom o delu poslenik (preduzimač, izvođač radova) obavezuje se da obavi određeni posao, kao što je izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl, a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu.”

Član 630.
[Pojam]

„Ugovor o građenju je ugovor o delu kojim se izvođač obavezuje da prema određenom projektu sagradi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu, ili da na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu izvrši kakve druge građevinske radove, a naručilac se obavezuje da mu za to isplati određenu cenu.

Ugovor o građenju mora biti zaključen u pismenoj formi.”

ZAKON br. 04/L-042 O JAVNIM NABAVKAMA NA REPUBLICI KOSOVO

Član 2.
[Domašaj]

„1. Ovaj zakon odnosi se na sve aktivnosti nabavke ugovornih autoriteta I koncesionara radova, kao što su ovi izrazi definisani u ovom zakonu. Tokom obavljanja njihove aktivnosti nabavke, ugovorni autoriteti I koncesioneri radova su obavezni da sprovode I poštuju proceduralne i sadržajne zahteve ovog zakona.

2. Ovaj zakon će se primenjivati na sva lica, ekonomske operatere, i preduzeća na način kako su ti termini definisani ovde, koji su obuhvaćeni, učestvuju ili su zainteresovani, direktno ili indirektno u aktivnostima javne nabavke propisane u ovom zakonu; od takvih lica, operatera, i preduzeća takođe se traži da uvaze i deluju u skladu sa primenljivim pravilima i bitnim zahtevima ovog zakona.”

Ocena prihvatljivosti zahteva

26. Sud prvo ocenjuje da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o radu.
27. Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

28. Sud se takođe poziva na stav 4. člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje: „Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva“.
29. Sud takođe ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti kako je određeno Zakonom. U vezi s tim, Sud se poziva na član 47. [Individualni zahtevi], član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47.
[Individualni zahtevi]

„Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.“

„Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.“

Član 48.
[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“

Član 49.
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...“

30. U oceni ispunjenosti kriterijuma prihvatljivosti koji su gore navedeni, Sud primećuje da je podnosilac zahteva specifikovao da osporava akt javnog organa, odnosno presudu [E. Rev. 2/2022] Vrhovnog suda od 5. maja 2022. godine, nakon iskorišćavanja svih pravnih sredstava koja su propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe pojasnio prava i slobode za koje on navodi da su povređena, u skladu sa zahtevima člana 48. Zakona i predao je zahtev u roku koji je propisan članom 49. Zakona.
31. U tom smeru, Sud primećuje da podnosilac zahteva, u svojstvu pravnog lica ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede njegovih prava i sloboda, koje važe za pojedince i pravna lica (vidi slučaj Suda [KI41/09](#), podnosilac *Univerzitet AAB-RIINVEST D.O.O.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
32. Pored toga, Sud ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti propisane pravilom 39. [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu. Pravilo 39. (2) Poslovnika o radu propisuje kriterijume na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, obuhvatajući i kriterijum da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 39. (2) specifikuje:
- „Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.“*
33. Sud podseća da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a kao i Suda, omogućava ovom poslednjem, da zahteve proglašava neprihvatljivim zbog razloga koji imaju veze sa meritumom slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti

jedan zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ukoliko isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan po ustavnom osnovu, kao što je određeno stavom (2) pravila 39. Poslovnika o radu (vidi slučaj [Kl04/21](#), podnosilac *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26; pogledaj takođe i slučaj [Kl175/20](#), podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).

34. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na neki konkretan navod koji zahtev može da sadrži. U tom smislu, bilo bi tačnije kada bi se o istima govorilo kao o „očigledno neosnovanim navodima“. Ovi poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a mogu svrstati u četiri posebne grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi koje karakteriše „jasno iii očigledno odsustvo povrede“; (iii) „nepotkrepljeni iii neobrazloženi“ navodi; i na kraju (iv) „haotični ili nejasni navodi“ (vidi tačnije za koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“ i specifičnosti četiri gore navedene kategorije navoda kvalifikovanih kao „očigledno neosnovani“, Praktični vodič ESLJP-a kroz uslove prihvatljivosti od 31. avgusta 2019. godine; Deo III. Neprihvatljivost na temelju merituma; A. Očigledno neosnovan, stavovi 255 do 284, vidi takođe slučaj [Kl04/21](#), gore citiran, stav 27; kao i slučaj [Kl175/20](#), gore citiran, stav 38).
35. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, prilikom ocene da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i relevantne navode podnosioca zahteva, prilikom čije ocene će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom (vidi slučaj [Kl04/21](#), gore citiran, stav 28).
36. Sud primećuje da je suština ovog slučaja povezana sa tužbom podnosioca zahteva koju je podnosilac zahteva podneo zbog neosnovanog sticanja protiv opštine Đakovica, u vezi sa nekim građevinskim radovima koji su izvršeni na teritoriji opštine Đakovica. Osnovni sud je odbacio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva kojim je tražio da tužena na ime neosnovanog sticanja plati određeni iznos novčanih sredstava. Podnosilac zahteva je podneo žalbu Apelacionom sudu navodeći povrede odredbi parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešno sprovođenje materijalnog prava. Apelacioni sud je odbacio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio je presudu Osnovnog suda. Podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu, navodeći bitne povrede odredbi parničnog postupka, pogrešno sprovođenje materijalnog prava uz predlog da Vrhovni sud prihvati reviziju kao osnovanu i da dve presude sudova nižih instanci poništi i da stvar vrati na ponovno suđenje prvostepenom sudu. Vrhovni sud je odbacio kao neosnovanu reviziju podnosioca zahteva koja je podneta protiv presude Apelacionog suda. Vrhovni sud, kao i sudovi nižih instanci, konstatovali su da radovi koje je izvršio podnosilac zahteva ne uživaju pravnu zaštitu jer nije bio sklopljen pismeni ugovor prema relevantnim odredbama ZOO-a i nisu vođeni postupci nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.
37. Sud podseća da podnosilac zahteva u suštini iznosi navode opšteg karaktera o povredama člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a o povredama prava na obrazloženu odluku. Podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi tri instanci nisu dali dovoljna i logična obrazložjenja kada su sudili u njegovom slučaju. Podnosilac zahteva takođe navodi povrede člana 54. Ustava jer su mu redovni sudovi „onemogućili realizovanje prava zagarantovanog članom 54. Ustava izbegavajući obavezu sudova da ocene zakonitost.“

38. Sud ističe konstatacije Vrhovnog suda: **(i)** prihvata se kao osnovan pravni stav sudova nižih instanci jer njihove presude nisu obuhvaćene bitnim povredama odredbi parničnog postupka niti pogrešnim sprovođenjem materijalnog prava, o čemu se revizijski sud stara po službenoj dužnosti iz člana 215 ZPP-a; **(ii)** navodi revizije nisu održivi kao osnovani jer oba suda nižih instanci su s pravom našli da s jedne strane, za radove koje navodi podnosilac zahteva nisu izvršene procedure koje predviđa Kancelarija za javne nabavke, dakle nije bilo raspisivanja tendera niti procedure pogađanja sa istim ekonomskim operaterom kako propisuje Zakon o javnim nabavkama; **(iii)** a s druge strane, ugovor o izgradnji, u smislu člana 630 ZOO-a je trebalo da se sklopi pismeno, a u smislu člana 70 ZOO-a, ukoliko ovaj ugovor nije sklopljen u pisanom obliku, on ne proizvodi pravni efekat; **(iv)** u konkretnom slučaju nije sklopljen ni ugovor o delu, u smislu člana 600 ZOO-a, s toga podnosilac zahteva nije trebalo da preduzme postupke bez pisanog naloga od strane tužene, zbog čega njegov zahtev ne uživa pravnu sudsku zaštitu; **(v)** porudžbina i saglasnost tužene za izvršenje radova koje navodi podnosilac zahteva su irelevantni, pošto među parničarima niti je bio sklopljen građevinski ugovor u pisanom obliku, niti su poštovane procedure nabavke, kako je propisano zakonskim odredbama relevantnih zakona; **(vi)** zahtev podnosioca zahteva za plaćanje ovih izvršenih radova s njegove strane ne uživa sudsku zaštitu, s toga su sudovi nižih instanci s pravom postupili kada su odbacili takav tužbeni zahtev podnosioca zahteva.
39. Iz gore navedenog Sud primećuje da je Vrhovni sud, ali i da su sudovi nižih instanci: **(i)** dali sveobuhvatno obrazloženje o svim ključnim pitanjima u predmetu podnosioca zahteva, zbog čega je shvatljivo da je podnosiocu omogućeno podnošenje argumenata protiv tužene strane; **(ii)** Vrhovni sud i sudovi nižih instanci odredili su pravni osnov odnosno dotične odredbe ZOO-a i Zakona o javnim nabavkama, dajući dovoljno i logična objašnjenja zašto tužbeni zahtev podnosioca zahteva ne uživa pravnu zaštitu.
40. Sud i ESLJP u njihovoj jurisprudenciji su naglasili da član 31. Ustava, odnosno član 6. stav 1. EKLJP-a obavezuje sudove da daju obrazloženja o njihovim odlukama, oni su takođe konstatovali da se ne može shvatiti kao zahtev za detaljnim odgovorom na svaki argument (vidi slučajeve Suda br. [KI24/22](#), podnosilac *Turkiye Is Bankasi A.D. Ogranak na Kosovu*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. oktobra 2022. godine, stav 44; [KI174/21](#), podnosilac *Bashkim Makiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. februara 2022. godine, stav 57; i br. [KI97/16](#) podnosilac *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine, stav 49; a takođe vidi i slučajeve ESLJP-a [Van de Hurk protiv Holandije](#), br. 16034/90 presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; [Higgins i ostali protiv Francuske](#), br. 20124/92, presuda od 19. februara 1998. godine, stav 42).
41. Sud ponovo ističe da su osporene odluke redovnih sudova obrazložene i sadrže utvrđene činjenice, dotične zakonske odredbe i logični odnos među njima (vidi slučajeve Suda br. [KI24/22](#), podnosilac *Turkiye Is Bankasi A.D.-ogranak na Kosovu*, koji je gore citiran, stav 45; [KI174/21](#), podnosilac *Bashkim Makiqi*, gore naveden, stav 58; [KI72/12](#), podnosioca *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; i [KI135/14](#), *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58).
42. Sud je konstantno tvrdio da nije uloga ovog Suda da razmatra zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i sprovođenjem materijalnog prava i da on ne može oceniti same činjenice koje su navele redovan sud da donese jednu odluku, a ne neku drugu. U suprotnom, Sud ni postupao kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo zanemarivanjem granica uspostavljenih njegovom jurisdikcijom (vidi, u tom kontekstu, slučaj ESLJP-a [García Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i reference koje su tamo korišćene; i takođe vidi slučajeve Suda [KI128/18](#) podnosilac *Limak Kosovo International Airport A.D. „Adem Jashari“*, rešenje o

neprihvatljivosti od 27. maja 2019. godine, stav 56; i [KI62/19](#) podnosilac *Gani Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. novembra 2019. godine, stav 58).

43. Ocenjujući postupke koji su u celosti vođeni pred redovnim sudovima, Sud konstatuje da je podnosilac zahteva imao koristi od kontradiktornog postupka i da je on bio u stanju da u različitim fazama postupka podnese navode i dokaze koje je smatrao bitnim za njegov slučaj; on je imao mogućnosti da efektivno odbaci navode i dokaze koje je podnela suprotna strana; redovni sudovi su saslušali i razmotrili sve njegove navode, koji su gledajući objektivno, bili bitni za rešavanje slučaja; činjenična i zakonska obrazloženja osporene odluke data su detaljno i procedure, gledajući u njihovoj celosti, su bile pravične (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a [García Ruiz protiv Španije](#), koji je gore citiran, stavovi 29 i 30; vidi takođe i slučaj Suda br. [KI22/19](#), podnosilac *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2019. godine, stav 42).
44. Sud takođe smatra da navod o povredi člana 54. Ustava ne može biti predmet ustavne ocene, jer isti ne poteže neko novo pitanje koje nije razmotreno u okviru člana 31. Ustava, a u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a (vidi slučaj Suda br. [KI215/21](#), podnosilac *Arbër Shkreli i ostali*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. februara 2022. godine, stav 93 i reference koje su tu pomenute).
45. Sud zaključuje da je navod podnosioca zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, koje je zagarantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a očigledno neosnovan po ustavnom osnovu, kako je specifikovano u pravilu 39. (2) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 59. (2) Poslovnika o radu, dana 12. aprila 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani